

पितृयज्ञ उक्तः । अथ त्रैयम्बकहोमः .

त्रैयम्बकान् ॥ १ ॥ वक्ष्यामि ।

निर्वपति रौद्रानेककपालान्यावत्तो यज्ञमानगृह्या एकाधिकान् ॥ २ ॥ एक-
कपाले संस्कृतान्पुरोडाशान् । गृह्याः पुत्रपौत्रपुत्र्यादीन्यपत्यानि कर्मपात्रो-
क्तन्यायेन (३. ४) गृह्यशब्दः प्रज्ञाविषयो ज्ञेयः . तथा च मानवे उत्तरतो
गार्हपत्यस्यैककपालान्निर्वपति^{१)} यावन्ति कर्मपात्राणीति . आपस्तम्बः प्रति-
पुरुषमेककपालान्निर्वपति यावन्तो यज्ञमानस्यामात्याः सस्त्रीकास्तावत् एकाति-
रिक्तानिति . यावन्तो यज्ञमानस्य पुत्रपौत्रा इति काठके ।

चतुरो वा ॥ ३ ॥ वा अवधारणे . अनपत्यस्य एकापत्यस्य द्वापत्यस्य
चतुर एव . अत एवैतेषां कर्मपात्राण्यपि चत्वार्येव कर्तव्यानि^{२)} ।

उदङ्मुखः सर्वम् ॥ ४ ॥ त्रैयम्बकेषु कुर्यात् । उदङ्मुखः सर्वम् उदङ्मासीन
एतान्गृह्णाति (२. ६. २. ५) उदङ् तिष्ठन्नवहृतीत्यादिनात्र दिग्विपर्ययो ज्ञाप्यते
उदीची दिग्त्र प्राचीवद्ववति प्राची च दक्षिणा दक्षिणा च प्रतीची प्रती-
ची चोत्तरेति^{३)} . तेनात्र ब्रह्मयज्ञमानौ दक्षिणाग्नेः पुरस्तात्प्रत्यङ्मुखावुदगग्र-
योरासनयोरुपविशतः तत्राप्युत्तरतो ब्रह्मा दक्षिणतो यज्ञमान इति . प्रणी-
तापरिहरणं च दक्षिणाग्नेः पश्चात् उदगग्रश्चमसः^{४)} । एतच्च दर्विहोमाणामपूर्वत्वं
च^{५)} जैमिनिनोक्तम् तच्च त्रैयम्बकेषु शिष्टैरादृतम् . अतोऽत्र यावदुच्यते तावदेव
भवति नाधिकं प्रकृतितः प्राप्तम् . एक एवाध्वर्युः सर्वं यथाश्रुतं करोति . तत-
श्चात्राग्न्यन्वाधानब्रह्मवरणप्रणीताप्रणयनपरिस्तरणाभावः . पात्राण्युपकल्प्य^{६)}
ग्रहणं कण्डनं पेषणं कपालोपधानं श्रपणं पात्र्यामुद्दासनं च कृत्वोल्मुकमादाय
यज्ञमाना[ग्नीद्]ध्वर्यूणां त्रयाणां चतुष्पथगमनाद्यासञ्जनात् तत आगत्योदकोप-
स्पर्शनमिति . प्रोक्षणीसंस्कारहविःपात्रप्रोक्षणात्योदकनिनयनादे[र]नुक्तस्याभाव
एव^{७)} . पात्रासादनं तु गार्हपत्यस्य दक्षिणतः पश्चाद्वा दक्षिणतश्चेत् उदकसं-
स्थान्युदगग्राणि प्रत्यगग्राणि वा पात्राण्यासादनीयानि प्रत्यक्संस्थानि वोदगग्रा-

१) ? लान् अपयति २. २) See ५. ३. ५. ३) See at ५. ८. २. ४) See at ५. ८. ७.
५) See at ५. ६. ५. ६) ? ण्युकल्पां २. ७) but the paddhati mentions them all,
see pag. ५३५, c ff.